

39.

Wien K. 25. VII. 07.
EX 100000

Wien XII

Lindauergasse 26

Herrn Ivan Cankar
Schriftsteller

Dragi prijatelj!

Dolgo sem čakala, pa sem vendar dočakala.
Hvala ti za Tvoje pismo! Vročke sem ga dobila se,
veda šele včeraj (v nedeljo) ob desetih zvečer, ko smo se
urnili z Bokinja.

Upam, da ne bodeš gledal toliko na mojo
slovenščino, kakor na to, kar hočem na-študirati.
V tej nadi se predvsem pisati v Tvojem materinskem
jziku. Vrag vedi - se na mene bo presšla tista Tvoja
ljubezen do tega jezika. Samozhval, da ga ne imam. Saj
veš, da sem „miška“ imenovana - pa si misli, da
imajo miške svojo posebno slovenščino.

Rekel bodeš, da Ti pišem s pome neumnosti. Pa
naj bo. Tako rada, kakor to pismo, pa še dolgo nisem
pisala. Razveselilo me je Tvoje pismo, ker ne verjamem,
da bi bil zmožen, v njem le eno neresnično besedo. (na-
pisati.) Torej si vendar zavzdihnil po Ljubljani - in
po nas in našemu vrtu - -

Kar se pa tiče drugega dela Tvojega pisma
- Tvoje razočaranje i. t. d. - me je jako žalostilo.
Upam pa, da Tvoja nezadovoljnost ne izvira iz dru,

gega, nego iz listih prokletih materialnih stvari. Treba bo delati - to je menda vse. -

Si dobil rokopise in knjige? Moral bi jih bil 19., ko si mi pisal, že imeti. - Kakaj ni Tvoje sestrične blizne? -

Veš, Kaj - Isidor je pa res imeniten fant. Samo huda sem na njega, ker absolutno ni bil pripravljen do tega, da bi šel z nami k Kesslerjevim, če prav smo mu natamčno parložili, da niso "Laboumouche" v novadnem smislu. Tehal se je iz Boh. Bistrice naprej na Gorisko, ker hoče še do druge nedelje "vampirati". V ponedeljek nas obišče. Obljubil mi je v tolarstvo, da mi prinese "tate velike" (popisal je z roko veliko kolo) "puščic".

Šli smo v petek dop. iz Bistrice do jezera 3/4 ure. Tam v gozdu smo imeli "pisarnico", na katero sem bil bil, imel se Teddi svoje veselje. ~~Šel je~~ ^{Šel je} potem Demel-a bral, kar je bilo Isidorju zelo, zelo všeč. Posebno pesni, soc. osebine so naredile velik vtis na njega. ("Prometheus", "Der Märtyrer", "Vierter Klasse"...) Pa tudi za erotične se ni ravno malo zanimal. Na kobe! - Ko smo se se v restavraciji "St. Johann" (vse namisti ljudje - se postrežba!) spijajo ohladili (Isidor seveda se s sladoledom) vesljali smo na ono stran dolgega

do izvora Tarice,

jezera (3/4 ure s čolnom), hodili smo - deloma steno - dobro uro. Tam gor je po južini na Is. željo kopet malo Demel-a bral. Velik, hec, smo imeli, ko je Isidor mene črez steno skale k vodi dol peljal, kjer smo iz neko majhno papirnato vrečko - ki jo je bil dobil s cigareti - vode pili, pa od samega smeha dolgo nismo nič mogli. Še več heca smo pa imeli na večer v Bistrici (kamor smo se tudi pes vrnili), ko smo morali vsi trije v eni sobi spat, ker je bila le ena soba s tremi posteljami prosta. Is. je dobil k svoji postelji - kot spanjiko steno - velikansko dilo od ne, kakšnega Tafelbett-a, kakor jih imajo po Kakinjah. Šegli smo šele ob 3/4 12 - zaspati pa nismo do ene. Dvojčki in smeh brez konca in kraja. Ko smo že po desetkratnem "lahko noč" z vsa resnobo hoteli zaspati, oglasil se je še enkrat Is.: "Papca, ~~šel je~~ ^{šel je} računimo se zdaj še o strahovih malo razgovorjati." Bili ljubki dan smo se toliko smejali, da me je že vse bolelo. Ebbin je bil naš Papacek, ampak mi dva sva imela dvetretinske večine, pa ni mogel nič, če se je glasovalo za to ali ono. Pohvaljena sem pa bila jako, ker sem tako dobro korakala. Huda sem bila nate, ker nisi bil z nami - da veš! Na Pledu (čeboto pop.) sem bila nekoliko naročarana. Loba je pač pripravljena, a ne kate in ne za O. Županciča.

(Ker ja vedela, da itak ne pride...))

Kakor so Ti pisali, Gor imajo neko bogato Dunajčanko in njenega sina, v tisti pripravljeni sobi pa nekega grofa za Zimerherr-ja. Sploh pa ~~stoji~~ ona v pogajanjih je z ~~raznimi~~ kupci in tedaj ji bo več dal, tistemu boče prodat, ker ima tam ^{razni} kar se veliko Baumgrün-a, pa si bodo se enkrat vidali. Mislila sem si, če bi Ti res z Otonom L. prišel tja - kaj bi tistega grofa, ki jim toliko plačuje, ven vergli? Dol so sani, njen brat je bil tudi pravno na več dni in vedno pride kdo iz sorodstva. Mutili se nismo dolgo. E. je šel skozi Vintgar v Dobrovo na vlak, jaz sem pa v Bledu vstopila. Izstopili smo v Skofji Loki, ter se na soboto večer obiskali Gabra, tam spali, v številno dop. Groharjevo slike pogledali, pop. peš v Medvode, od tam z vlakom v ^{Karibom} Koper, kjer smo srečevali in gospo dobili in se v Ljubl. na Kolovr. restav. do 10^h z njimi na vrtu sedeli. Zdej pornas celo našo turso.

Ali si že poslal „Karišni“ Lepiški? Kaj in kje bo napisan „Siromak Peter“? Prosim, opozori me na isto, kadar bo, radovedna sem.

Ali si bral, kaj je Černost (seveda iz Malovrhovega peresa) ropet prinista in Karol ponatisnil? Infamno!

Kako Ti je? Ali že kudo pridno pišeš?

Kaj bo s Tvojim potovanjem v Benetke mesec August? ...

Pozdravi Steško prav lepo od mene in Etb.!

Lepo Te pozdravlja tista Fatinka in Etb.

Tomislav — če bi bili te dve združene,
v meni — — — Ali če bi imela vsaj moč
sugerirati, da je tako — — —

Kaj čencam — — —

Tisi mi pravo kralju.

Morala bom meseca Avgusta ven
dat v Medvode ali tuko kam. Zopet
sem imela tvoj migreno. V ponedeljek
sem začela to pismo, a morala
poučati. Torej bolna, večraj
sno marsičali, da se naprij
treniram.

Iskren pozdrav!

25. VII. 07

Književnost in umetnost.

Narodna založba v Ljubljani.

Ivan Cankar: „Aleš iz Razora“. Ko smo čitali po našem časopisju, da se je v Ljubljani na združni podlagi osnovala „Narodna založba“, katere namen je, izdajati po ceni leposlovne, znanstvene in strokovne knjige za ljudstvo, smo se tega iz srca razveselili. Slep bi moral biti, kdor bi ne izprevidel velikega pomena, ki ga ima to novo literarno podjetje za duševni razvoj naših širših mas, in ne bi bil pošten Slovenec, kdor bi ne želel „Narodni založbi“ vsega dobrega. Kulturno nalogo, v kolikor je odkazana književnosti, resnično in popolnoma izpolnjevati more samo faktor s takim programom in s takim karakterjem, kakor se nam predstavlja Narodna založba. Takega faktorja nam je bilo že nujno treba, in da se je Nar. založba v pričujoči obliki sploh osnovala, je že njena prva velika zasluga. Pozdravljamo jo z vso odkritosrčno simpatijo in, ko smo prepričani, da bo Nar. založba dajala slovenskemu narodu le dobre in koristne duševne hrane, je naša želja, da bi mu dajala te hrane tudi veliko, ker to je poglavitno; in tako upamo, da bo iz naročja Nar. založbe urno prihajala knjiga za knjigo. — Prva knjiga, ki jo je izdala Nar. založba, je povest Ivana Cankarja „Aleš iz Razora“. To je pravzaprav že nekaj samo ob sebi umljivega, da debutira Nar. založba s Cankarjem; dolžna je to i sebi i Cankarju — saj stoji slovenska književnost danes v znamenju Cankarjevem. Ali stvar tukaj je globokejšega nego samo „častnega“ pomena. Stvar pomeni za Cankarja naravnost umetniški preobrat — „Aleš iz Razora“ dokazuje to. V kondiciji Narodne založbe je dirigiran Cankar pisati „za narod“ in ne kakor je pisal doslej — samo „za umetnost“ (l'art pour l'art), in glejte, zdi se, kakor da ima biti Cankar pisoč za narod, večji umetnik nego je bil doslej, ko je pisal za umetnost. — „Aleš iz Razora“ dokazuje to. In Narodna založba ima zaslugo, da je prva približala Cankarja narodu — „Aleš iz Razora“ dokazuje to. In ako ostane Cankar „angažiran“ še nadalje pri Narodni založbi, je opravičeno upanje, da bo Narodna založba tista moč, ki vrne Cankarja svojemu narodu. Saj je človek doslej pri Cankarju najbolj to obžaloval, da si stojita on in narod tako tuja nasproti — da je evidentna nevarnost, da narod enega svojih najboljših pisateljev niti poznal ne bo. „Aleš iz Razora“ je prva vez med Cankarjem in slovenskim narodom. In zaradi tega je toli zanimivejša knjiga. — Vsebine ne bomo podajali, s tem bi vzeli knjigi takoj precej mikavnosti. Povdarjamo samo, da je povest tako zanimiva, da človek skoro ne more odložiti knjige, predno je ni prečital do konca. Čarobno-mikaven je zlasti kolorit povesti, in človeku je, kakor bi čital kako Gogoljevo pripovedko. In kar je glavno na tem Cankarjevem proizvodu: razumljiv je! Lahka meglica plava pač še tudi nad tem njegovim delom, vendar je mogoče tukaj tudi preprostemu očesu, da vidi, preprostemu duhu, da spozna. Estetik bi imel na tej povesti mnogo hvaliti, umetnik se bo radoval njene tehniške popolnosti, kritik-poročevalec političnega lista pa nima na vsezadnje družega več povedati, nego da svoji široki publikli priporoči „Aleša iz Razora“ z mirno vestjo kakor dobro, lepo, redko knjigo, ki je zares vredna, da si jo vsak kupi, in o kateri smo prepričani, da bo vsem ugajala. Stane samo K 1.50, po pošti 10 vinarjev več in se naroča pri „Narodni založbi“ v Ljubljani.

Kakšno neravnost in -bubolost
da če v največji vesti, kako slabo bi opet
pisal če ne ostane pri tej izbiri, angažiran!

Kaj pa
Kacim?

opel!

Kaj pa
Kacim?
Tam to
to meglice
ni, pa
vendar
ne oglej
sic.

Oh, da jih ni
stam, tako oči
vidno infamno
biti!